Навчально-методичний центр ЦЗ та БЖД Донецької області
Бахмутські територіальні курси ЦЗ та БЖД (III категорії)

ОСОБЛИВОСТІ УТРИМАННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД У МИРНИЙ ЧАС ТА ПОРЯДОК ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ ГОСПОДАРСЬКИХ, КУЛЬТУРНИХ ТА ПОБУТОВИХ ПОТРЕБ, ПІДГОТОВКА ЇХ ДЛЯ УКРИТТЯ ЛЮДЕЙ

Майстер виробничого навчання Олександр ГОРДЄЄВ

Вимоги до використання захисних споруд для господарських, культурних та побутових потреб

Захисні споруди, за винятком тих, що повинні утримуватись у постійній готовності до використання за призначенням, можуть використовуватися підприємствами для господарських, культурних та побутових потреб (далі - потреби підприємства) за умови забезпечення можливості приведення їх у готовність до використання за призначенням у строк, що не перевищує 12 годин.

У постійній готовності до використання за призначенням повинні утримуватись захисні споруди на атомних електростанціях, у зонах спостереження навколо них, на об'єктах підвищеної небезпеки і запасних пунктах управління.

Захисні споруди можуть використовуватися для потреб підприємства як:

1) виробничі приміщення, віднесені за показником вибухопожежної та пожежної небезпеки до категорій Г і Д згідно з нормами визначення категорій приміщень, будинків і зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою, що затверджуються МНС, у яких проводяться роботи, не пов'язані з технологічними процесами, внаслідок яких виділяються шкідливі рідини, пари і гази, небезпечні для людей, і які не потребують природного освітлення (крім захисних споруд, розміщених у житлових будинках та у будинках і спорудах громадського призначення);

2) складські приміщення, віднесені в установленому порядку за показником вибухопожежної та пожежної небезпеки до категорій Г і Д, для зберігання майна і матеріалів (у вбудованих захисних спорудах виключно за наявності окремого входу);

3) приміщення для розміщення аварійних (ремонтних) та чергових служб;

4) допоміжні (підсобні) приміщення лікувальних закладів;

5) гаражі або стоянки автомобілів та автокарів (якщо це передбачено проектом будівництва захисної споруди і не потребує перепланування її основних і допоміжних приміщень);

6) приміщення для проведення навчальних занять;

7) приміщення для культурного обслуговування населення;

8) виставкові зали;

9) приміщення для торгівлі і громадського харчування (магазини, зали їдалень, буфети, кафе тощо);

10) спортивні приміщення (тири, зали для проведення спортивних занять);

11) приміщення для побутового обслуговування населення (ательє, пункти прокату, приймальні пункти тощо).

Забороняється використання для потреб підприємства таких елементів інженерно-технічного та спеціального обладнання, що розміщені у сховищах:

- захищеної дизельної електростанції та вентиляційних систем, які забезпечують її роботу;
- фільтрів-поглиначів;
- передфільтрів;
- фільтрів для очищення повітря від окису вуглецю;
- засобів регенерації повітря;
- гравійних повітроохолоджувачів;
- аварійних резервуарів для збору фекалій.

Використання систем постачання повітря у сховища для потреб підприємства можливе тільки у режимі чистої вентиляції.

Елементи інженерно-технічного обладнання, що розміщені у протирадіаційних укриттях, можуть експлуатуватись у необхідних для потреб підприємства обсягах.

Під час використання захисних споруд для потреб підприємства забороняється:

- перепланування приміщень;

- улаштування додаткових отворів (прорізів) у несучих та огороджувальних конструкціях, які знижують рівень захисних властивостей споруди;

- демонтаж існуючого інженерно-технічного та спеціального обладнання;
- порушення герметизації та гідроізоляції споруди;

- застосування горючих синтетичних матеріалів під час оздоблення приміщень;

- встановлення та експлуатація приладів і обладнання, не передбачених проектною документацією;

- перекриття фарбуванням написів на інженерно-технічному та спеціальному обладнанні про найменування заводу-виробника, технічні характеристики та його призначення.

Порядок вирішення питання щодо можливості використання захисної споруди для потреб підприємства

1. Питання щодо можливості використання захисних споруд для потреб підприємства вивчається контролюючими органами
2. Для вивчення питання щодо можливості використання захисної споруди для потреб підприємства керівник такого підприємства подає контролюючим органам звернення у формі листів, які повинні містити:
- мету майбутнього використання споруди;
- обґрунтування можливості приведення її у готовність до використання за призначенням у встановлені строки;
- зобов'язання щодо збереження її захисних властивостей та утримання у готовності до використання за призначенням

3. До звернення додаються витяги (копії) з проектної документації, які підтверджують передбачення у ній можливості використання захисної споруди для потреб підприємства.

4. Контролюючі органи письмово інформують протягом 30 календарних днів керівника підприємства про можливість використання захисної споруди для потреб підприємства

Проектна документація щодо пристосування захисної споруди для потреб підприємства (далі - проект пристосування) розробляється спеціалізованою проектною організацією, яка має ліцензію на проведення відповідних робіт (далі - проектна організація), з урахуванням вимог державних будівельних норм щодо проектування будівель і споруд відповідного функціонального призначення і може передбачати:

- спорудження тимчасових перегородок з негорючих і нетоксичних матеріалів, що легко знімаються та демонтуються у разі виникнення потреби у приведенні захисної споруди у готовність до використання за призначенням;
- монтаж додаткових спеціальних систем життєзабезпечення (вентиляції, каналізації, водопостачання тощо), необхідних приладів та обладнання, а також систем протипожежного захисту згідно з встановленими вимогами до приміщень відповідного функціонального призначення. Проектні рішення щодо прокладення нових інженерних мереж, влаштування додаткових каналів для них повинні забезпечувати збереження захисних властивостей та проектних технічних характеристик споруди, передбачених державними будівельними нормами, що встановлюють вимоги до проектування захисних споруд.

У разі використання для потреб підприємства захисної споруди, яка вбудована у житловий будинок або в будівлю, що використовується для громадських потреб, у проекті пристосування передбачається влаштування окремого входу (виходу) та ізольованої від основної частини будівлі глухої протипожежної стіни.

Проект пристосування захисної споруди для потреб підприємства в обов'язковому порядку узгоджується з контролюючими органами.

У разі невиконання підприємством під час використання захисної споруди для власних потреб взятих зобов'язань щодо забезпечення збереження захисних властивостей та утримання захисної споруди у готовності до використання за призначенням відповідний територіальний орган МНС та/або місцевий орган державного санітарно-епідеміологічного нагляду може порушити питання про припинення використання захисної споруди для потреб підприємства.

У разі порушення питання про припинення використання захисної споруди для потреб підприємства територіальний орган МНС та/або місцевий орган державного санітарно-епідеміологічного нагляду письмово інформує про це керівника підприємства та уповноважений орган управління і вживає передбачених законами заходів для припинення використання захисної споруди для потреб підприємства, усунення виявлених порушень законодавства.

Вирішення питання щодо відновлення використання захисної споруди для потреб підприємства можливе виключно за умови виконання у повному обсязі вимог контролюючих органів.

У разі незгоди з рішенням територіального органу МНС та/або місцевого органу державного санітарно-епідеміологічного нагляду про припинення використання захисної споруди для потреб підприємства керівник підприємства, на балансі якого перебуває захисна споруда, має право оскаржити таке рішення до МНС та/або вищих органів державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

Особливості утримання захисних споруд

Загальні вказівки

1. Захисні споруди в мирний час повинні використовуватись для потреб господарювання і обслуговування населення у відповідності з вимогами ДБН В.2.2-5, при цьому:

- захисні споруди АЕС і в 30-кілометровій зоні від АЕС, а також на хімічно небезпечних об'єктах в мирний час повинні утримуватись у постійній готовності до прийняття переховуваних;
- відповідальність за підтримання захисних споруд в готовності несуть керівники підприємств, організацій і установ, незалежно від форм власності і господарювання.

2. Підприємство під час використання захисної споруди для власних потреб забезпечує:

• збереження захисних властивостей споруди як в цілому, так і окремих її елементів: входів і аварійних виходів, захисно-герметичних і герметичних дверей і ставень, противибухових пристроїв;

• герметизацію та гідроізоляцію всієї захисної споруди;

• збереження робочого стану інженерно-технічного та спеціального обладнання, засобів зв'язку та оповіщення і можливість переводу його в будь-який час на експлуатацію в режимі воєнного часу;

3. Підприємства, організації і установи, які експлуатують захисні споруди в мирний час, незалежно від форм власності призначають після прийняття об'єкта в експлуатацію відповідальних осіб, в обов'язки яких входить здійснення систематичного контролю за правильним утриманням приміщень, збереженням захисних пристроїв та інженерно-технічного обладнання захисних споруд

(продовження загальних вказівок)

4. Входи в захисні споруди захаращувати не допускається.
   Забудова ділянок поблизу входів, аварійних виходів і зовнішніх повітрозабірних і витяжних пристроїв без узгодження з органом, спеціально уповноваженим органом виконавчої влади розв'язувати задачі цивільної оборони та попередження і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій області (міста, району) не допускається.
5. Захисно-герметичні і герметичні двері в період використання споруди в мирний час повинні знаходитися у відкритому стані на підставках і прикриватися легкими знімними екранами. Для зачинення дверних прорізів улаштовуються звичайні двері.
6. Приміщення захисних споруд мають бути сухими. Температура в цих приміщеннях у зимовий і літній періоди повинна підтримуватися у відповідності з вимогами щодо експлуатації споруди в мирний час.
7. Захисні споруди повинні бути обладнані пожежною сигналізацією та технічними засобами пожежогасіння у відповідності з діючими нормативами і проектом

У захисній споруді, що експлуатується, має бути така документація:

• правила утримання і опис обладнання та майна захисної споруди;
• плани зовнішніх і внутрішніх інженерних мереж з вказівками вимикаючих пристроїв;
• паспорт сховища (протирадіаційного укриття);
• журнал перевірки стану захисної споруди,
• план захисної споруди з зазначенням пристосувань для сидіння і лежання та шляхів евакуації;
• план приведення захисної споруди в готовність;
• інструкція щодо заходів безпеки при експлуатації ДЕС;
• інструкція з експлуатації фільтровентиляційного та іншого інженерного обладнання, правила користування приладами;
• журнал експлуатації фільтровентиляційного обладнання;
• інструкція з обслуговування і журнал обліку роботи ДЕС;
• журнал результатів огляду і контрольних перевірок фільтрів-поглиначів, фільтрів ФГ-70, пристроїв регенерації і підпору повітря;
• формуляр фільтровентиляційного агрегату;
• вказівки про порядок провітрювання захисної споруди;
• інструкція з протипожежної безпеки;
•акт освідчення санітарно-епідеміологічними органами ємкостей для питної води;
• експлуатаційні схеми систем життєзабезпечення;
• список сигналів оповіщення цивільної оборони;
• список телефонів.

Контроль стану захисних споруд цивільної оборони

Стан захисних споруд перевіряється при комплексних перевірках, при спеціальних і планових оглядах.

• Комплексні перевірки захисних споруд організовуються та проводяться районними (міськими), підрозділами територіальних управлінь МНС один раз на рік.

• Спеціальні огляди проводяться після пожеж, землетрусів, ураганів, злив, повеней тощо.

• Планові огляди проводяться з метою перевірки працездатності окремих систем життєзабезпечення захисних споруд. Порядок їх проведення встановлюється керівниками підприємств, на балансі яких знаходяться захисні споруди.

При спеціальних оглядах у захисних спорудах перевіряються:

1. загальний стан захисної споруди і стан входів, оголовків аварійних виходів, повітрозабірних і витяжних каналів;
2. стан обвалування окремо розташованих і підсипка покриття у вбудованих захисних спорудах, стан покрівлі та бічних поверхонь гірничих виробок, кріплень і захисно-герметичних перемичок;
3. справність дверей (воріт, ставень) і механізмів задраювання:
4. справність захисних пристроїв захисних споруд, систем вентиляції, водопостачання, каналізації, електропостачання, зв'язку, автоматики та іншого інженерного обладнання;
5. використання площ приміщень для потреб господарювання і обслуговування населення;
6. наявність і стан засобів пожежогасіння;
7. відсутність просочування ґрунтових і поверхневих вод;
8. температура і відносна вологість повітря.

При комплексних перевірках перевіряється:

1. герметичність сховища;
2. працездатність усіх систем інженерно-технічного обладнання і захисних пристроїв;
3. можливість приведення захисної споруди у готовність відповідно до плану;
4. експлуатацію у режимі захисної споруди протягом 6 годин з перевіркою роботи у режимі чистої вентиляції і фільтровентиляції.

Періодичність і зміст планових оглядів стану захисних споруд і їх основного обладнання наведені у Інструкції, введеної наказом МНС № 653:

Результати комплексних перевірок і спеціальних оглядів оформляються актами. Копії останніх актів разом із планом усунення недоліків зберігаються у командира формування з обслуговування захисних споруд.

Про проведення оглядів і перевірок робиться запис у Журналі перевірки сховища.

Критерії оцінки стану захисних споруд

Захисні споруди при перевірці стану їх утримання і експлуатації оцінюються як *"готові", "не готові"* або *"обмежено готові"* до прийняття осіб, що укриваються.

Захисні споруди оцінюються як "готові", якщо їх огороджувальні конструкції та захисні пристрої відповідають вимогам ДБН В 2.2.5-97, забезпечують захист від розрахункових вражаючих чинників, мають справні системи життєзабезпечення і обслуговуються навченими формуваннями.

Захисна споруда вважається "не готовою" або "обмежено готовою", якщо вона має хоча б один із недоліків, які приведені у Інструкції, введеної наказом МНС № 653.

Утримання інженерно-технічного обладнання

1. Інженерно-технічне обладнання захисних споруд повинно утримуватися у справності і готовності до використання за призначенням.
2. Системи і елементи інженерно-технічного обладнання сховищ, крім вентиляційних систем ДЕС, фільтрів-поглиначів, передфільтрів, фільтрів для очищення повітря від окису вуглецю, засобів регенерації, гравійних повітроохолоджувачів слід експлуатувати в мирний час;

Системи і елементи інженерно-технічного обладнання протирадіаційних укриттів повинні експлуатуватися в мирний час у необхідних для експлуатації обсягах.

3. Справність систем вентиляції слід перевіряти не рідше одного разу на рік шляхом перевірки справності вентиляторів припливних і витяжних систем, фільтрів-поглиначів, регенеративних установок, герметичних клапанів, герметичних з'єднань повітроводів, повітрозабірних і витяжних каналів та противибухових пристроїв.
4. Приміщення захисних споруд, у яких у мирний час не передбачається постійна робота вентиляційних систем, слід періодично провітрювати зовнішнім повітрям.
5. Справність систем водопостачання і каналізації слід перевіряти не рідше одного разу на рік з випробовуванням вентилів, засувок і водорозбірних кранів.

Аварійні безнапірні ємкості для питної води повинні утримуватися в чистоті і заповнюватися водою при переводі на режим сховища (укриття) після засвідчення їх представником служби санітарно-епідеміологічного нагляду.

6. Аварійні резервуари для збирання фекалій повинні бути закриті, користуватися ними в мирний час забороняється. Засувки на випуску з резервуарів повинні бути закритими. Санвузли, які не використовуються в мирний час, повинні бути закриті та опечатані. Допускається використовувати їх при навчаннях, але при цьому слід проводити періодичний огляд і ремонт.
7. ДЕС після випробувань підлягають консервації.

Розконсервація проводиться в період переведення на режим сховища

Особливості реконструкції захисних споруд

1. Реконструкція захисної споруди проводиться за ініціативою керівника підприємства, на балансі якого вона перебуває, про що уповноважений орган управління інформує територіальний орган МНС та відповідний структурний підрозділ місцевої держадміністрації.
2. Реконструкція захисної споруди може передбачати:
• заміну старого або введення у дію нового (додаткового) внутрішнього оснащення та інженерно-технічного обладнання;
• усунення пошкоджень та/або заміну основних та огороджувальних конструкцій, гідроізоляції;
• перебудову (зміну основних геометричних розмірів, положення основних або допоміжних приміщень) споруди в цілому або окремих її частин, зокрема у випадках, коли вона спричинена будівництвом над захисною спорудою або поряд з нею нових будівель і споруд чи реконструкцією існуючих. У такому разі реконструкція повинна забезпечувати збереження захисних властивостей споруди та умов для розміщення людей, техніки та майна.
3. Реконструкція захисної споруди проводиться на підставі відповідної проектно-кошторисної документації (далі - проект реконструкції).
Проект реконструкції розробляється проектною організацією на підставі даних обстеження захисної споруди, завдань на проектування та технічних умов на реконструкцію, що готуються відповідно до законодавства за участю територіальних органів МНС.

(продовження “особливості реконструкції ЗС”)

4. Організаційно-технологічні рішення, передбачені у проекті реконструкції, повинні відповідати державним будівельним нормам, що встановлюють вимоги до проектування захисних споруд, іншим нормативним документам у сфері будівництва.

На підставі таких розрахунків до проекту реконструкції включаються технологічні рішення, спрямовані на посилення конструктивних елементів споруди.

5. Проект реконструкції погоджується з установами та організаціями, які видали технічні умови на проектування, а також з МНС.

Проект реконструкції підлягає комплексній державній експертизі у порядку, передбаченому законодавством.

за стійкістю конструктивних елементів захисної споруди.

6. Прийняття в експлуатацію захисної споруди, реконструкція якої завершена, здійснюється комісією відповідно до державних будівельних норм.

До складу зазначеної комісії, крім представників, визначених в Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2008 р. N 923 , включаються представники територіального органу МНС, відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, а також регіонального відділення Фонду державного майна у разі, коли споруда перебуває у державній власності та належить до майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств, утворених у процесі приватизації.

Особливості подальшого використання захисних споруд у разі зміни форми власності чи ліквідації підприємства

1. Під час прийняття рішення щодо приватизації (корпоратизації) державного підприємства, на балансі якого перебувають захисні споруди, державним органом приватизації (засновником відповідного відкритого акціонерного товариства (далі - засновник) враховується висновок відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, який погоджується з територіальним органом МНС.

Відомості про перебування захисних споруд на балансі державного підприємства, яке приватизується (корпоратизується), відображаються в інвентаризаційному описі, а порядок їх подальшого використання - у плані приватизації майна (плані розміщення акцій акціонерного товариства, у процесі приватизації).

У разі приватизації (корпоратизації) державних підприємств захисні споруди виключаються з переліку майна підприємства, що підлягає приватизації (корпоратизації), і передаються в установленому порядку його правонаступникові на відповідальне зберігання. З правонаступником державного підприємства, що приватизується (корпоратизується), державним органом приватизації (засновником) укладається договір про безоплатне зберігання захисних споруд. Форма примірного договору про безоплатне зберігання захисних споруд затверджується МНС за погодженням з Фондом державного майна.

(продовження особливості використання ЗС)

2. Контроль за зберіганням та ефективним використанням захисних споруд, які не увійшли до статутних фондів підприємств під час приватизації (корпоратизації), але залишились у них на балансі, здійснюється державними органами приватизації (засновниками), відповідним структурним підрозділом місцевої держадміністрації та територіальним органом МНС.

3. Питання щодо подальшого використання захисної споруди у разі **банкрутства (ліквідації)** підприємства, на балансі якого вона перебуває, вирішує комісія з питань подальшого використання захисної споруди, утворена місцевою держадміністрацією за ініціативою уповноваженого органу управління.

До складу комісії входять представники уповноваженого органу управління, територіального органу МНС, органу виконавчої влади відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації та підприємства. У разі потреби до роботи комісії можуть залучатися представники інших органів та установ за згодою їх керівників.

Комісія разом з розпорядником майна, керуючим санацією чи ліквідатором готує пропозиції щодо подальшого використання захисної споруди та вжиття заходів до її зберігання та утримання у належному технічному стані. Відповідно до висновків комісії уповноважений орган управління забезпечує виконання рішення комісії згідно із законодавством. Координацію дій державних органів, відповідальних за виконання такого рішення, здійснює МНС або його відповідний територіальний орган.

4. У разі передачі в оренду цілісного майнового комплексу підприємств, їх структурних підрозділів, у складі яких перебувають захисні споруди, що згідно із законодавчими актами не можуть бути об'єктами оренди, і укладення з орендарем договору про безоплатне зберігання захисних споруд зазначені споруди використовуються для потреб підприємства відповідно до цього Порядку.

5. У разі приватизації комунального підприємства відповідний структурний підрозділ місцевої держадміністрації надає органу місцевого самоврядування висновок, складений за формою згідно з додатком, з пропозиціями щодо включення захисної споруди до переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації, та/або подальшого їх використання з урахуванням цього Порядку.

6. Цілісні майнові комплекси підприємств, житлові будинки, інше нерухоме майно передаються з державної у комунальну власність, а об'єкти права комунальної власності у державну власність разом із захисними спорудами, які перебувають у їх складі, без зміни їх функціонального призначення.

Підготовка захисних споруд цивільної оборони до укриття населення

Приведення захисних споруд у готовність до використання за призначенням

1.) Захисні споруди повинні приводитись у готовність до прийому осіб, що укриваються, у терміни, які не перевищують 12 годин, а захисні споруди атомних станцій (далі - АС) і у 30-кілометровій зоні від АС, а також захисні споруди на хімічно небезпечних та пожежовибухонебезпечних об'єктах повинні утримуватись у постійній готовності до прийому осіб, що укриваються.

2.) Режим постійної готовності захисної споруди передбачає:

1. справність несучих огороджувальних конструкцій і захисних пристроїв захисної споруди;
2. надійну герметичність захисної споруди і справний стан фільтровентиляційної системи, які забезпечують нормативну тривалість перебування осіб, що укриваються у зоні ураження, у зоні пожежі, а також, при відповідному обладнанні, у зоні катастрофічного затоплення;
3. справність санітарно-технічного та іншого обладнання і готовність його до роботи, наявність нормативних аварійних запасів води, паливних та мастильних матеріалів, а також майна, необхідного для життєзабезпечення осіб, що укриваються;
4. підготовленість обслуговуючого персоналу формування з обслуговування захисних споруд;
5. пожежну безпеку;
6. належний санітарний стан приміщень

У загальному випадку для підготовки захисної споруди до прийому людей необхідно виконати такі підготовчі роботи:

• розкрити опечатані приміщення, розконсервувати і задіяти все обладнання і прилади;
• відкрити всі входи для прийому осіб, що будуть укриватися;
• припинити роботу технологічного обладнання (при необхідності);
• закрити (задраїти) технологічні прорізи (вантажні люки, шахти ліфтів, вентиляційні отвори);
• закласти виступаючі над поверхнею землі прорізи в огороджувальних конструкціях ПРУ;
• провітрити і при необхідності здійснити дезінфекцію приміщень;
• винести з приміщень громіздке устаткування, матеріали і вироби, що перешкоджають розміщенню людей;
• розчистити підходи до захисних споруд, установити написи-покажчики і включити світлові сигнали "Вхід";
• установити і підключити репродуктори (гучномовці) та телефони;
• установити нари і лавки для розміщення людей, при цьому необхідно зберегти максимальну місткість захисної споруди;
• перевірити системи повітропостачання, водопостачання, каналізації і електропостачання, справність відключаючих пристроїв, провести розконсервацію і пробний пуск дизельної електростанції;
• перевірити герметичність сховища;
• забезпечити необхідний запас медикаментів;
• забезпечити необхідний запас продуктів харчування;
• заповнити баки питною водою (для цього відкривають засувку на підведенні до баків і відкривають вентиль на повітряній лінії від баків);
• забезпечити захисну споруду відсутнім інструментом, приладами, матеріалами.

Організація обслуговування та ремонту захисних споруд

•Підприємства, організації та установи, що утримують захисні споруди, незалежно від форм власності та господарювання призначають відповідальних осіб, в обов'язки яких входить здійснення систематичного контролю за правильним утриманням приміщень, збереженням захисних пристроїв та інженерно-технічного обладнання захисних споруд. У окремо розміщених захисних спорудах, як правило, призначається штатна одиниця - комендант.

•Для обслуговування захисних споруд у період використання їх для укриття населення і для експлуатації інженерно-технічного обладнання залежно від місткості захисних споруд утворюють формування з обслуговування захисних споруд (ланки або групи).

•Схеми організації формувань з обслуговування захисних споруд наведені у Інструкції, введеної наказом МНС № 653

•Формування з обслуговування захисних споруд створюються у кожній працюючій зміні підприємства незалежно від її чисельності, до його складу включаються фахівці, що не мають мобілізаційних розпоряджень військкоматів. Склад формування оголошується наказом по об'єкту.

•Підтримка належного технічного стану приміщень захисних споруд і їх ремонт проводиться відповідно до діючих положень про проведення планово-попереджувальних ремонтів будівель і споруд залежно від їх призначення у мирний час.

•Для ремонту будівельних конструкцій і спеціального обладнання захисних споруд передбачені два види ремонту - поточний і капітальний.

•До поточного ремонту належать роботи зі систематичного і своєчасного захисту конструкцій від передчасного зношення шляхом проведення запобіжних заходів і усунення дрібних пошкоджень і поломок. При поточному ремонті захисна споруда може використовуватись за прямим призначенням.

•До капітального ремонту належать роботи, у процесі яких проводиться заміна та підсилення зношених конструкцій споруди. Для проведення капітального ремонту обов'язкове розроблення в установленому порядку проектно-кошторисної документації.

•Щорічні і перспективні плани ремонту захисних споруд затверджуються керівниками підприємств, установ та організацій, на балансі яких перебувають споруди. Для зручності складання плану ремонту використовується таблиця періодичності проведення планових ремонтів захисних споруд, форма якої наведена у Інструкції, введеної наказом МНС № 653

(продовження обслуговування та ремонт ЗС")

•Зразок оформлення плану ремонту захисних споруд наведений у Інструкції, введеної наказом МНС № 653.

•Затверджений і зареєстрований план ремонту є підставою для подання заявок на виконання робіт та виділення матеріальних ресурсів.

•Фарбування приміщень і конструктивних елементів захисної споруди повинне проводитись з періодичністю:

•при клеєвому фарбуванні - не більше 3-х років;

•при масляному фарбуванні - не більше 5-ти років;

•при вапняному фарбуванні - не більше 3-х років.

•Фарбування приміщень загального користування виконується 1 раз на рік.

•Фарбування приміщень, які потрапили під дію вологи та агресивного середовища, - не менше 2-х разів на рік.

•Періодичність проведення технічного обслуговування та ремонту спеціального обладнання захисних споруд наведена у Інструкції, введеної наказом МНС № 653

Зміст технічного обслуговування та планово-попереджувальних ремонтів:

Технічне обслуговування N 1:

- зовнішній догляд за обладнанням;
- перевірка стану кріпильних з'єднань, наявності та стану мастила, справності контрольно-вимірювальних приладів.

Технічне обслуговування N 2:

- виконання робіт, які входять у технічне обслуговування N 1;
- випробовування спеціального обладнання у роботі.

Технічне обслуговування N 3:

- виконання робіт, які входять у технічне обслуговування N 1, 2;
- поповнення або заміна мастила, заміна набивки у сальниках.

Поточний ремонт:

- виконання робіт, передбачених технічним обслуговуванням N 3;
- розбирання деяких вузлів для заміни швидкозношуючих деталей, стан яких не забезпечує роботу обладнання до чергового ремонту;
- поновлення посадок, регулювання люфту та зазорів зношених деталей;
- притирання пробок клапанів, кранів або їх заміна;
- заміна прокладок трубопроводів, підтягування кріпильних деталей;
- заміна при необхідності електричних контактів, пускових кнопок, вимикачів, ділянок кабелів та проводів;
- чищення і промивання трубопроводів і мереж;
- огляд і при необхідності дрібний ремонт редукторів та з'єднувальних муфт;
- заміна несправних електровимірювальних приладів;
- заміна мастила, регулювання та випробовування обладнання;
- виявлення інших дефектів та їх усунення;
- поновлення пофарбованого покриття.

Періодичність проведення технічного обслуговування та ремонту спеціального обладнання захисних споруд наведена у Інструкції, введеної наказом МНС № 653

Результати технічного обслуговування і ремонтів відображуються у журналах перевірки стану сховищ (протирадіаційних укриттів)

Капітальний ремонт:

- виконання робіт, передбачених поточним ремонтом;
- повне розбирання обладнання на вузли, вузлів на деталі, промивання, прочищення та їх дефектування;
- заміна ущільнювальних пристроїв і матеріалів;
- ремонт або заміна зношених деталей, заміна підшипників;
- ремонт або заміна електроапаратури;
- ремонт фундаментів;
- ремонт або заміна редукторів;
- збірка вузлів з поновленням посадок і регулювань;
- повна заміна мастила;
- повне пофарбування.

Після проведення фарбувальних робіт і висихання фарби необхідно відновити легкість ходу регулювальних заглушок, шиберів, рукояток гермоклапанів й інших механізмів, для чого порушити засохлу фарбу та змастити прилеглі поверхні мінеральним мастилом.

Після робіт з побілки необхідно зняти (змити) її сліди з покажчиків "Відкр.", "Закр." на гермоклапанах й інших механізмах, очистити від побілки труби та особливо електропроводку, щоб відновити їх первинний колір.

Температурно-вологісний режим і

Довговічність конструкцій і внутрішнього обладнання, експлуатаційний стан сховища залежать значною мірою від температурно-вологісного режиму у приміщеннях захисної споруди. Основними причинами підвищення вологості і появи вогкості є:

1. неправильне провітрювання або вентилювання, що призводить до конденсації водяної пари у приміщеннях;
2. попадання у приміщення ґрунтових або поверхневих вод внаслідок недостатньої гідроізоляції, її ушкодженні або незадовільного стану дренажу, вимощення, які забезпечують відведення атмосферних опадів від споруди;
3. несправність трубопроводів, арматури і приладів на мережах водопроводу, опалення, гарячого водопостачання, каналізації, а також аварії на цих мережах як усередині будинків, так і на зовнішніх мережах.

У практиці експлуатації захисних споруд не слід допускати такого температурно-вологісного режиму, при якому можливе утворення конденсату.

Це досягається регулярним і правильним провітрюванням шляхом відкривання дверей. Для короткочасного провітрювання можна використовувати вентилятори з включенням їх у режимі чистої вентиляції.

При провітрюванні необхідно ураховувати стан зовнішнього повітря залежно від пори року і характеру погоди; не можна провітрювати приміщення вологим повітрям, тобто під час дощу чи відразу після нього, а також у сиру погоду.

Нормальною у сховищі вважається вологість не вище ніж 65 - 70 %.

Для визначення відносної вологості повітря, як правило, користуються психрометром.

Температура у приміщеннях сховища у зимовий і літній періоди повинна підтримуватися відповідно до вимог з експлуатації споруди у мирний час. У сховищах, що не використовуються, вона повинна бути узимку не нижче ніж 10° С.

У захисній споруді температуру повітря вимірюють ртутним термометром з ціною поділки 0,2° С.